

อนุสัญญา CEDAW

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติ
ต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the
Elimination of All Forms of Discrimination
against Women : CEDAW) เป็นอนุสัญญาที่
จัดทำขึ้นโดยสหประชาชาติ และได้รับความรับรอง
จากที่ประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 34
เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2522 จนถึงเดือนกันยายน
2554 ประเทศต่าง ๆ ให้สัตยาบัน (ratification)
หรือภาคยานุวัติ (accession) อนุสัญญานี้แล้ว
189 ประเทศ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญา
มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน 2528

เนื้อหาโดยสรุป

ข้อ 1-16 มีเนื้อหาโดยสรุป คือ การให้คำจำกัดความเรื่อง
การเลือกปฏิบัติ (discrimination) การออกกฎหมายเพื่อประกัน
สิทธิโอกาส ความเสมอภาค และความก้าวหน้าในการพัฒนา
สถานภาพสตรี การมุ่งขจัดอคติทางเพศและเจตคติดั้งเดิมที่กีดกัน
ศักยภาพและความก้าวหน้าของสตรี การสร้างความเข้าใจ และ
การคุ้มครองสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ ที่ตั้งผู้ชายเข้ามามีส่วนร่วม
รับผิดชอบ เน้นการคุ้มครองสิทธิสตรีจากความรุนแรง การค้า
หญิงและการแสวงหาประโยชน์จากการค้าหญิง การประกันสิทธิ
ขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเข้าร่วมในการวาง

นโยบายรัฐ การเข้าสู่ตำแหน่งทางราชการและการเป็นผู้แทนใน
ระดับระหว่างประเทศของสตรี สิทธิในเรื่องสัญชาติ โอกาสใน
การศึกษา การจ้างงาน และกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม
ที่รวมไปถึงสตรีในชนบท การทำนิติกรรมสัญญาที่เน้นความ
เสมอภาค และขจัดการกีดกัน ความสามารถทางกฎหมายของ
สตรี สิทธิในการสมรสและความสัมพันธ์ทางครอบครัว ซึ่งรวมถึง
การขาดจากการสมรส อำนาจปกครองบุตร การเลือกใช้นามสกุล
และการจัดการทางทรัพย์สิน

วัตถุประสงค์และสาระสำคัญ

อนุสัญญาฉบับนี้มีบทบัญญัติรวม 30 ข้อ
มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐภาคีหรือประเทศสมาชิกใช้
เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการ
ดำเนินงานเพื่อขจัดเลือกปฏิบัติทั้งมวลต่อสตรี
และให้หลักประกันว่าสตรีต้องได้รับสิทธิประโยชน์
และโอกาสต่างๆ จากรัฐ บนพื้นฐานของความเสมอภาค
ระหว่างหญิงชาย ในข้อ 1-16 เป็นเรื่องของ
มาตรการดำเนินการ และข้อ 17-30 เป็นเรื่องของการ
ติดตามการปฏิบัติงานตามอนุสัญญา

กลไกการติดตามผลการปฏิบัติตามอนุสัญญา

กลไกที่รับผิดชอบในการติดตามผลการปฏิบัติตามอนุสัญญา
ของรัฐภาคี ได้แก่ คณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติ
ต่อสตรี โดยขั้นตอนและกลไกในการติดตามดังกล่าวกำหนดไว้ใน
ข้อ 17-30 คณะกรรมการนี้ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ 25 คน
ที่ได้รับการเลือกโดยรัฐภาคี จากรายชื่อที่รัฐบาลประเทศต่างๆ
เสนอเข้าไป

เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2549 ดร.สายสุรี จุติกุล ผู้สมัครของ
ประเทศไทยได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมการ
ประจำอนุสัญญา CEDAW โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี
ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2553
ซึ่งเป็นการสะท้อนว่ารัฐภาคีให้การยอมรับคุณสมบัติ ยอมรับต่อ
ภาพลักษณ์และการดำเนินงานของประเทศไทยในด้านการ
ส่งเสริมความเสมอภาค การคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิมนุษยชน

ของสตรี ซึ่งนับเป็นความสำเร็จ เป็นเกียรติและศักดิ์ศรี รวมทั้ง
ชื่อเสียงของประเทศไทยในเวทีสหประชาชาติ

อนุสัญญา CEDAW กำหนดให้รัฐภาคีเสนอรายงานของ
ประเทศอย่างน้อย ทุก 4 ปี เพื่อชี้แจงถึงมาตรการต่างๆ ที่ได้
นำมาใช้เพื่อปฏิบัติงานตามอนุสัญญา ซึ่งสมาชิกของ
คณะกรรมการประจำอนุสัญญา CEDAW มีหน้าที่หารือกับผู้แทน
ของรัฐภาคีเกี่ยวกับเนื้อหาของรายงานนั้น และแสวงหาแนวทาง
ปฏิบัติใหม่ๆ ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ในแต่ละประเทศ

ประเทศไทยได้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการประจำ
อนุสัญญา CEDAW ไปแล้ว 3 ครั้ง โดยฉบับแรกเสนอในปี
2530 ฉบับที่ 2 และ 3 เสนอรวมในปี 2539 ฉบับที่ 4 และ 5
เสนอรวมในปี 2546 สำหรับฉบับที่ 6 และ 7 อยู่ระหว่างการ
จัดทำเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

ประเทศไทย กับอนุสัญญา CEDAW

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ โดยวิธี
ภาคยานุวัติ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน 2528
และได้ตั้งข้อสงวนเพื่อเป็นข้อยกเว้นไม่ผูกพันตาม
อนุสัญญา CEDAW รวม 7 ข้อ จาก 16 ข้อ ซึ่งได้ถูก
ทักท้วงและเพ่งเล็งจากประเทศต่างๆ และจากองค์กร
ที่มีใช้รัฐบาลในเวทีการประชุมระหว่างประเทศ

ประเทศไทยได้แสดงความใส่ใจในเรื่องดังกล่าว
จึงได้มีการกำหนดนโยบาย มาตรการ และกฎหมาย
ต่างๆ และนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติเห็นชอบ
ให้ยกเลิกข้อสงวนไปแล้วจำนวน 5 ข้อ ดังนี้

การยกเลิกข้อสงวน	มติคณะรัฐมนตรี
ข้อ 11 วรรค 1 (ข) เรื่องสิทธิและโอกาส ที่จะได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน	30 ตุลาคม 2533
ข้อ 15 วรรค 3 เรื่องการทำนิติกรรมสัญญา	
ข้อ 9 วรรค 2 เรื่องการถือสัญชาติของ บุตรที่เกิดจากหญิงไทย	8 กันยายน 2535
ข้อ 7 เรื่องความเสมอภาคทางการเมือง และการรับตำแหน่งทางราชการ	28 พฤศจิกายน 2538
ข้อ 10 เรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา	

ข้อสงวนอีก 2 ข้อ ที่ยังขอยกเว้นไม่ผูกพันตาม
อนุสัญญา คือ

- ข้อ 16 เรื่องสิทธิทางครอบครัวและการสมรส
- ข้อ 29 เรื่องการให้อำนาจศาลโลกในการตัดสิน
กรณีพิพาท

ความก้าวหน้า ในการถอนข้อสงวนข้อ 16

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ซึ่งมีภารกิจในเรื่องการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี และ
ส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย ได้ตระหนักและ
เห็นความสำคัญในการดำเนินการตามอนุสัญญา CEDAW
จึงร่วมกับภาคีเครือข่ายที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรี
ผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้หญิงชายได้รับสิทธิ
และโอกาสอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะ
กฎหมายครอบครัวได้ประสบผลสำเร็จในการแก้ไข
กฎหมายหลายฉบับ เช่น สิทธิการฟ้องหย่า สิทธิในการใช้
คำนำหน้านาม การเลือกใช้ชื่อสกุล กฎหมายคุ้มครองการ
ช่มชืดระหว่างสามีภรรยา เป็นต้น

ซึ่งเท่ากับประเทศไทยยอมรับพันธะผูกพันที่จะปฏิบัติ
ต่อหญิงชายอย่างเท่าเทียมกันในเรื่องของครอบครัวและ
การสมรส

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในการยกเลิก
ข้อสงวนข้อ 16 เรื่องสิทธิทางครอบครัวและการสมรส
ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์เสนอ เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2555

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้ดำเนินการถอน
ข้อสงวนข้อ 16 ดังกล่าวจากเลขาธิการ
สหประชาชาติแล้ว โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 18
กรกฎาคม 2555

ฉบับปรับปรุง เดือนกันยายน 2555

อนุสัญญาว่าด้วย การจัดการเลือกปฏิบัติ ต่อสตรีในทุกรูปแบบ Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

255 ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
0 2306 8763-67, 80 โทรสาร 0 2306 8753
www.women-family.go.th
www.gender.go.th

CEDAW